

4. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс : монография / Владимир Ильич Карасик. – Волгоград: Перемена, 2002. – 477 с.

5. Санаева И. В. Аксиологический аспект языковой картины мира в романе Л. Н. Толстого «Война и мир» (дихотомия «добро – зло»): автореф. дисс. на соиск. уч. степени канд. филол. наук: 10.02.01 – Русский язык [Электронный вариант] / Ирина Викторовна Санаева. – Калининград, 2007. – Режим доступа: <http://cheloveknauka.com/aksiologicheskiiy-aspekt-yazykovoy-kartiny-mira-v-romane-l-n-tolstogo-voyna-i-mir>

І. М. Клименко,

канд. філол. наук, доцент

ТЕКСТ ІНФОРМАТИВНО-БІЗНЕСОВОЇ ТЕМАТИКИ У ПОРІВНЯЛЬНОМУ АСПЕКТІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)

Текст інформативно-бізнесової тематики у порівняльному аспекті (на матеріалі англійської та української мов). У статті розглядаються особливості англомовних інформативно-бізнесових текстів у порівнянні з аналогічними текстами в українській мові. Визначається їх місце у загальній текстово-жанровій класифікації, аналізуються їх спільні та відмінні стильові риси, підкреслюється зв'язок порівняльних досліджень з теорією перекладу.

Ключові слова: *інформативно-бізнесовий текст, порівняльна лінгвістика, текстовий жанр, стильова риса.*

Текст информативно-деловой тематики в сравнительном аспекте (на материале английского и украинского языков). В статье рассматриваются особенности англоязычных информативно-деловых текстов в сопоставлении с аналогичными текстами в украинском языке. Определяется их место в общей текстово-жанровой классификации, анализируются их общие и различительные стилиевые черты, подчеркивается связь сравнительных исследований с теорией перевода.

Ключевые слова: *информативно-деловой текст, сопоставительная лингвистика, текстовый жанр, стилевая черта.*

Informative Business Text in the Aspect of Comparison. The paper studies

the peculiarities of informative business texts in English in comparison with analogical texts in Ukrainian. It deals with their position in the general genre classification, analyses their common and specific stylistic features, gives emphasis to the ties between comparative studies and theory of translation.

Key words: *informative business text, comparative linguistics, textual genre, stylistic feature.*

Будь-яка мова функціонує в усіх сферах суспільного життя, виконує різні суспільні функції, а тому набуває типових так званих стильових ознак. Стиль є різновидом мови, манерою мовного вираження в різних сферах, умовах, формах спілкування. Дослідники у галузі стилістики як англійської, так і української мов зробили немалій внесок у розробки функціональної диференціації мови [2; 6; 9]. Так, колективно усвідомлені різновиди мови, що об'єднують мовні одиниці за їх функціональним призначенням у певні структури, становлять систему функціональних стилів. В основі функціональної диференціації мови можуть лежати як позамовні (сфера спілкування, функція), так і власне мовні ознаки (кількісні показники вживання мовних одиниць). Як правило, розрізняють розмовний, публіцистичний, науковий, офіційно-діловий, художній стилі. Крім того, виділяють також так звані експресивні стилі з мовними засобами, які або викликають у співрозмовників почуття піднесеності, урочистості, співвідносно з високим стилем, або становлять нейтральну інформацію, звичайне спілкування (нейтральний стиль) чи орієнтовані на досягнення ефекту іронії, зневаги (низький стиль) [2]. За більш широкого погляду на сфери використання мови виділяють книжно-писемний і усно-розмовний різновиди мови.

В українській лінгвістиці традиційно значну увагу приділяють зазначеним функціональним стилям мови й мовлення [6]. Зарубіжні лінгвісти орієнтуються, як правило, на дещо інші ознаки: [8]:

- 1) за засобом вираження (*medium*): розмовний та книжковий варіанти;
- 2) за тематикою повідомлення (*subject matter*): мова науково-технічної літератури, мова юридичних документів, мова газетних повідомлень тощо;

3) за ставленням (*attitude*) мовця до слухача або читача: суворо-офіційний (*rigid*) – офіційний (*formal*) – нейтральний (*neutral / normal*) – неофіційний (*informal*) – фамільярний (*familiar*).

Англійські й американські дослідники здебільше роблять акцент на ступені офіційності / невимушеності або літературності / розмовності різних видів дискурсу. Типовою є також більш детальна стратифікація мовленнєвих ситуацій із виділенням певних реєстрів мовлення. Саме за ознакою офіційності / невимушеності дещо різняться стилістичні норми для різних функціональних стилів в англійській та українській мовах. Розмовність більш властива стилям англійської, ніж української мови. Так, якщо публіцистичний і діловий стилі української мови однозначно відносяться до книжних, то в англійській мові відповідні стилі нерідко відзначаються помітною розмовністю [3, с. 22-26]. При їх передачі українською мовою деякі вирази вимагають нейтралізації, наприклад, сленгові.

Цікаву та доцільну, на нашу думку, стильову класифікацію пропонують І. А. Цатурова та Н. О. Каширіна [7, с. 86-87]. Вони слід за В. Л. Наером вводять поняття мегастилю і виділяють три їх підвиди, що корелюють з базовими сферами комунікації, а саме: професійно-діловий, медійно-масовий та художній. В межах професійно-ділового мегастилю протиставляються науковий, технічний та офіційно-документальний стилі. Кожний з таких стилів підрозділяється на окремі підстилі. Так, науковий стиль включає власне науковий, науково-учбовий та науково-популярний підстилі. Технічний – професійно-технічний та непрофесійно-технічний, а офіційно-документальний – адміністративно-канцелярський, юридичний (законодавчий) та дипломатичний підстилі. Зазначені підстилі мають досить багато точок пересічення. У мегастилі масової комунікації можна виділити газетний та публіцистичний стилі, а в художньому – такі підвиди, як проза, драматургія, поезія. Професійно-діловий та медійно-масовий мегастилі теж мають певні спільні риси, знання яких важливо при дослідженні текстів газетних статей бізнесової направленості, оскільки в них два зазначених

мегастиля з їх особливостями пересікаються.

Окрім суто стильових класифікацій текстів, дослідники у галузі порівняльної стилістики та перекладу, пропонують класифікації текстових жанрів [1; 3], зокрема такі: науковий та технічні тексти, підручник, інструкція, енциклопедична стаття, діловий лист, газетно-журнальний інформаційний текст, науково-популярний текст, юридичний текст, мистецтвознавчий текст, рекламний текст, художній текст та інші. Тобто можна визначати специфічні риси текстів самої різної тематики.

Виокремлення як окремого стилю мови преси (в іншій термінології – газетний стиль) є, по суті, загальноприйнятим як в англійській, так і в українській стилістиках [2; 6]. Стилісти та компаративісти традиційно виділяють інформативний та публіцистичний підстилі. Інформативний підстиль має на меті інформування широких верств населення про актуальні, суспільно важливі події, його провідна функція – інформувати читача. Публіцистичний підстиль спрямований не тільки на висвітлення подій суспільно-політичного, громадського життя, але й на формування громадської думки, вплив на свідомість адресата, модифікацію суспільної свідомості. Основна його функція – оцінна. Ряд науковців відстоює думку про те, що публіцистичний та інформативний різновиди мовлення – це окремі стилі, яким притаманні специфічні мовностилістичні й комунікативно-прагматичні особливості [5, с. 7]. Для інформативних публікацій основною метою є надання інформації, для публіцистичних – переконання, оцінка фактів дійсності.

Інформативно-бізнесовий текст як особливий текстовий жанр в обох мовах може бути представлений різного роду повідомленнями, частіше інформативного характеру, але може бути написаним і в публіцистичному руслі, коли треба дати оцінку якимось подіям ділового життя. Інформативні повідомлення – це, наприклад, огляди ділових, економічних новин. Для публіцистичних статей окрім логічності викладу матеріалу, характерне також вживання оцінної лексики, експресивних засобів, образних висловів [4, с. 61].

Деякі дослідники виділяють проміжний тип повідомлення – інформативно-оцінний [3, с. 96], до яких відносять аналітичні статті, коментарі, інтерв'ю.

Взагалі, коли говорять про газетний стиль, мають на увазі матеріали інформативного характеру, притаманні тільки періодичним виданням і не властиві іншого роду публікаціям. Щоб привернути увагу читача до повідомлення в британських та американських газетах та журналах використовуються також спеціальні графічні засоби – специфічне оформлення заголовків, застосування різних шрифтів тощо.

Ми знаходимо в них велику кількість цифр, власних інституціональних назв, власних імен. Для досягнення об'єктивності та нейтральності певні матеріали преси часто публікуються анонімно, без посилання на конкретного автора з метою уникнення суб'єктивності.

Інформативно-бізнесові статті англо-американської та української періодики мають як спільні, так і відмінні риси. До спільних стильових рис можемо віднести:

1) точність, стислість, лаконічність викладу інформації, чому сприяє вживання відповідних синтаксичних і морфологічних форм;

2) у більшості випадків відсутність засобів вираження суб'єктивного ставлення;

3) вживання економічно-ділових термінів, як однослівних, так і стійких сполучень:

англ. *deposit, benefit, batch, unfavourable balance, capital market;*

укр. *облігація, вартість, пасивний баланс, ринок капіталів;*

4) застосування спеціальних кліше:

англ. *it is reported that, informed sources, it is generally believed that, to mark down the rate;*

укр. *інвестиційна привабливість, за офіційними даними, широкий розмах;*

5) вживання скорочень (аббревіатур, усічень):

англ. *GDP, FTSE, NYSE;*

укр. *НБУ, Мінфін, Нацбанк, Укрсоцбанк;*

б) наявність значного відсотку абстрактної лексики:

англ. *parity, remission, reactivation, rating;*

укр. *паритет, ремісія, ціноутворення, нестабільність;*

7) утворення та вживання неологізмів:

англ. *eurobanker, e-money, jobber;*

укр. *мафіонізація, мажоритарка;*

8) наявність власних назв, особливо інституціональних імен:

англ. *Royal Bank of Scotland, Securities and Exchange Commission;*

укр. *Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Укрнафта.*

Інформативно-бізнесовий текст має також і відмінні мовні риси. Для англійської економічної преси характерні:

1) вживання популярних фраз, цитат, алюзивних фраз: *Much ado about little; We'll shop, they'll drop;*

2) тенденція до евфемізації мовлення: *low income (бідний), economic oppression zone (трусоби);*

3) наявність експресивних зворотів: *golden parachute «великі виплати керівникам, які втратили свої посади», to bull the market «підвищити ціни на ринку», shark repellent «стаття у статуті компанії, що запобігає її поглинанню іншою компанією»;*

4) наявність атрибутивних груп: *supply-and-demand market, product extension merger, first-in-first-out costing method;*

5) включення розмовних елементів, наприклад, вживання скорочених імен відомих людей, сленгових виразів: *Tony, Johnny; dogs «неходовий товар».*

Англійські газетні інформативно-бізнесові повідомлення можуть мати й відмінне графічне оформлення, коли кожне речення пишеться з абзацу, тоді як в українських публікаціях виділення абзаців відбувається за суто семантичним критерієм [2, с. 396]. Серед особливостей англійського газетного стилю називають, крім того, наявність неособових дієслівних форм, специфічне використання дієслівних часів, станів. Так, в англійських

заголовках використовуються переважно дієслівні форми, минулі дії позначаються дієсловами у формі теперішнього часу, а майбутні – означаються інфінітивом. В українській мові в таких випадках вживаються, як правило, віддієслівні іменники.

Специфічними рисами українських інформативно-бізнесових матеріалів є:

- 1) більша однорідність, стриманість викладу матеріалу;
- 2) широке вживання запозичень, переважно англійських: *бонус, аудит, лізинг, холдінг, маркетинг, консалтинг*;
- 3) відродження ендемічної лексики [3, с. 88-93]: *процент – відсоток, фактор – чинник, сфера – галузь*, через що співіснують два-три варіанти деяких слів.

Зазначені висновки порівняльної стилістики англійської та української мов щодо текстових жанрів та стилів враховуються при розробці правил перекладу для досягнення його адекватності, оскільки теорія перекладу тісно пов'язана з порівняльною лінгвістикою і базується на її положеннях.

Список використаної літератури

1. Алексеева И. С. Профессиональное обучение переводчика: [учебное пособие] / Ирина Сергеевна Алексеева. – Санкт-Петербург: Институт иностранных языков, 2000. – 192 с.
2. Гальперин И. Р. Очерки по стилистике английского языка: [монография] [Электронный ресурс] / Илья Романович Гальперин. – Москва: Издательство литературы на иностранных языках, 1958. – 459 с. – Режим доступа: www.durov.com/stylistics.doc
3. Дубенко О. Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов: [навчальний посібник] / Олена Юріївна Дубенко. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 224 с.
4. Кухаренко В. А. Практикум з стилістики англійської мови: [підручник для студ. фак.-тів іноз. мов вузів] / Валерія Андріївна Кухаренко. – Вінниця: Нова книга, 2000. – 160 с.

5. Кучерова О. О. Плани змісту та повідомлення британського газетного новинного дискурсу (початок ХХІ століття): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.01.08 «Журналістика» / О. О. Кучерова. – Львів, 2005. – 21 с.

6. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови: [підручник] / Олександр Данилович Пономарів. – Київ: Либідь, 1993. – 247 с.

7. Цатурова И. А. Переводческий анализ текста: [учебное пособие] / И. А. Цатурова, Н. А. Каширина. – Санкт-Петербург: Перспектива, Изд-во «Союз», 2008. – 296 с.

8. Quirk R. A Grammar of Contemporary English: [manual] / R. Quirk, S. Greenbaum, G. Leech. – L. and NY: Prentice Hall Press, 1972. – 326 p.

9. Widdowson H. Practical Stylistics: [manual] / H. Widdowson. – Oxford: Oxford University Press, 1992. – 230 p.